Reproductive Health Research POLICY BRIEF
Number 5, January 2003

गर्भपतन र गर्भपतनसम्बन्धी कानुनबारे मत सर्वेक्षण २०५९
Public Opinion Poll on Abortion and Abortion Law 2002

"गर्भपतनले कानुनी मान्यता पाएको कुरा थोरैलाई मात्र जानकारी भए तापनि भविष्यमा कानुन बमोजिम गर्भपतन गर्न चाहिमा प्राय: सबैको समर्थन हुने"

नेपालका प्रमुख शहरहरुमा बस्ने वयस्क मानिसहरुमध्ये ५ जनामा १ जना (२२%) लाई मात्र गर्भपतनले कानुनी मान्यता पाएको छ भन्ने जानकारी छ । २०५९ कार्तिकमा कृपाद्वारा गरिएको मत सर्वेक्षणमा २४% पुरुष र १९% महिलाले मात्र नेपालमा गर्भपतन वैध छ भनेका छन् । झण्डै आधा जसो (४९%) पुरुषहरु र एक चौथाई जति (२४%) महिलाहरुले गर्भपतनले कानुनी मान्यता पाएको छैन भन्ने ठानेका छन् । २७% पुरुषहरु र ५७% महिलाहरुलाई यसबारे थाहा छैन (चार्ट १) ।

चार्ट १: नेपलमा गर्भपतनले कानुनी मान्यता पाएको छ कि छैन ?

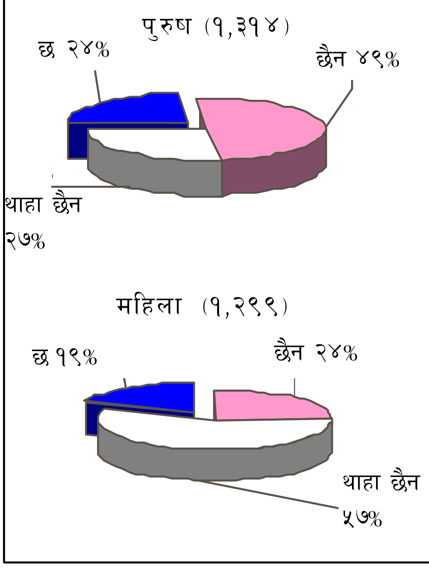

गर्भपतनले मान्यता पाएको छ भन्ने कुरा अन्य शहरका पुरुष (२१%) र महिला (१६%) लाई भन्दा काठमाडौं उपत्यकाका पुरुष (२९%) र महिला (२६%) लाई अलि बढी जानकारी भए पनि उल्लेखनीय अन्तर भने देखिएन ।

राजाबाट लालमोहर बक्स भई गर्भपतनलाई मान्यता दिने ऐन नै आइसकेको कुराबारे भने केवल १३% पुरुष र ९% महिलाहरु (औषत ११% उत्तरदाता) लाई मात्र थाहा भएको पाइयो (चार्ट २)।

चार्ट २: हालसालै गर्भपतनसम्बन्धी कानुनलाई केही शर्तसहित मान्यता दिएको मुलुकी ऐन ११ औं संशोधन विधेयकमा राजाबाट लालमोहर बक्स भएको कुरा यहाँलाई थाहा छ कि छैन ?

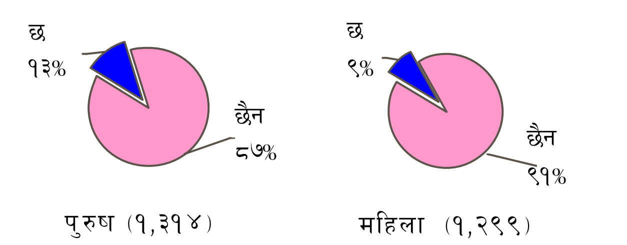

गर्भपतनले कानुनी मान्यता पाएको वा मुलुकी ऐनमा लालमोहर लागिसकेको जानकारी भएका उत्तरदाताहरुलाई कुन कुन अवस्थामा गर्भपतन गर्न पाईन्छ भनि सोधिएको थियो । सीमित उत्तरदाताहरुलाई मात्र कानुनले गर्भपतन गर्न मान्यता दिएका अवस्थाहरुबारे जानकारी भएको पाइयो ।

गर्भपतनले कानुनी मान्यता पाएको कुरा थाहा नपाए तापनि उक्त कुरा जानकारी दिएपछि, प्राय सबैजसो उत्तरदाताहरु (८७%) ले गर्भपतनलाई कानुनी मान्यता दिनु आवश्यक थियो भनि समर्थन गरेका छन् । यसरी समर्थन गर्नेहरुमा काठमाडौं बाहिरका महिलाहरु सबैभन्दा बढी (९१%) छन् (चार्ट ३) ।

चार्ट ३: हाम्रो देशमा गर्भपतनलाई कानुनी मान्यता दिनु आवश्यक थियो कि थिएन ?

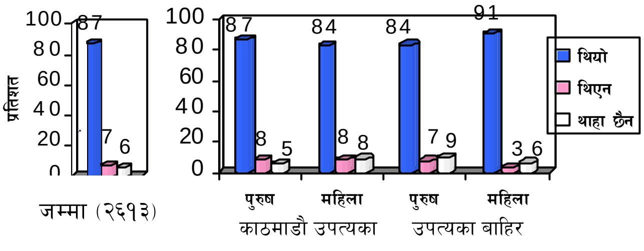

Meeting Post Legalization Challenges

यस जनमत सर्वेक्षणसम्बन्धी थप जानकारी चाहिएमा कृपामा सम्पर्क गर्नुहोला ।
Center for Research on Environment Health and Population Activities (CREHPA)
Ekantakuna, Jawalakhel, P.O. Box: 9626, Kathmandu, Nepal, Phone: 530344, Fax: 530341
Email: crehpa@crehpa.wlink.com.np, Website: www.crehpa.org.np

कृपा
CREHPA

त्यस्तै प्रायःजसो उत्तरदाताहरु (८४%) अब असुरक्षित गर्भपतनको प्रचलन घट्ने कुरामा आशावादी देखिएका छन् ।

गर्भपतनले कानुनी मान्यता पाएको सन्दर्भमा के के चुनौति वा समस्याहरु आउन सक्लान् भनि सोधिएको प्रश्नमा महिला तथा पुरुष उत्तरदाताहरुले विभिन्न सम्भावित चुनौतिहरु औंल्याएका छन् । महिलाहरु गर्भपतन गर्नेको संख्या बढ्ने ठान्दछन् भने पुरुषहरुले अनैतिक यौन क्रियाकलाप बढ्ने आशंका गरेका छन् । जस्तैः ४१% महिला र २०% पुरुषहरुले गर्भपतन गराउनेको संख्या बढ्न सक्छ भनेका छन् भने १६% महिला र ३१% पुरुषहरुले अनैतिक यौन सम्बन्ध बढ्ने हो कि भनेका छन् । १२ % उत्तरदाताहरुले कुनै समस्या नआउने विश्वास गरेका छन् ।

सबैजसो (८७%) उत्तरदाताले भविष्यमा आफ्नो परिवारमा कसैले कानुन बमोजिम गर्भपतन गर्न चा हेमा उक्त कुरालाई समर्थन गर्ने भनेका छन् । यस सम्बन्धमा महिला र पुरुषहरुको समान धारणा देखिएको छ (चार्ट ४) ।

चार्ट ४ : भविष्यमा तपाईको परिवारमा कसैले कानुन बमोजिम गर्भपतन गर्न चाहेमा, तपाई उक्त कुरालाई समर्थन गर्नुहुन्छ कि गर्नु हुन्न ?

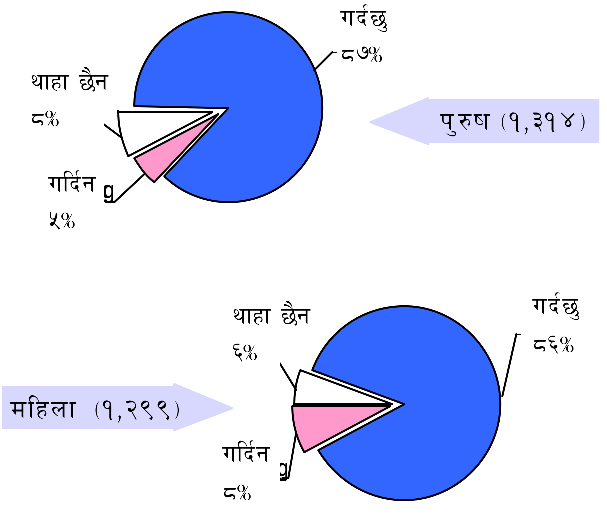

निष्कर्षः

यस मत सर्वेक्षणको नतिजाबाट शहरी क्षेत्रका जनसमुदायमा गर्भपतनसम्बन्धी कानुनबारे अत्यन्तै कम जानकारी रहेको पाइएको छ । तथापि, गर्भपतनलाई कानुनी मान्यता दिएको कुरा प्रति व्यापक जन समर्थन देखिन्छ । कुनै व्यक्तिले गर्भपतन सेवा लिनु पर्ने अवस्थामा त्यसप्रति परिवारका सदस्यहरुको सकारात्मक दृष्टिकोण रहने पनि यस सर्वेक्षणको नतिजाले देखाएको छ । सबैजसो पुरुष र महिलाले अब असुरक्षित गर्भपतन कम हुन्छ भन्ने विश्वास लिएका छन् ।

महिलाहरुलाई अकाल मृत्युबाट बचाउन असुरक्षित गर्भपतनको रोकथाम गर्न अत्यन्त आवश्यक छ । यसका लागि जनचेतना जगाउने कार्यक्रमलाई व्यापक बनाउनु पर्दछ । शहरी क्षेत्रमै पनि गर्भपतनले कानुनी मान्यता पाएको कुरा अत्यन्त कम जानकारी भएकाले गाउँ तथा शहरी सबै क्षेत्रमा नयाँ कानुनबारे प्रशस्त प्रचार प्रसार गर्न आवश्यक देखिन्छ । जनचेतना अभियानको क्रममा कानुनले गर्भपतन गर्न पाउने र नपाउने भनि तोकेका अवस्थाहरुबारे स्पष्ट रुपमा व्याख्या गर्नु आवश्यक छ । हाम्रो देशको जस्तो भौगोलिक विकटता र आम सञ्चारका साधनको कम पहुँच भएको सन्दर्भमा गर्भपतनसम्बन्धी जनचेतना जगाउने काम चुनौतिपूर्ण छ । त्यसैले आम सञ्चारका साधनहरुका साथै स्थानीय तहका र सामुदायिक संस्थाहरु परिचालन गर्नु पर्दछ ।

जनमतको नियमित रुपमा अध्यावधिक गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई ध्यानमा राखि कृपाले हरेक वर्ष गर्भपतन अधिकारसम्बन्धी जनमत सर्वेक्षण गर्ने सोच राखेको छ । यसले गर्भपतनसम्बन्धी कानुनबारे जनचेतनामा के कस्तो प्रगति भईराखेको छ भन्ने मुल्यांकन गर्न मद्दत पुग्नेछ ।

सर्वेक्षण विधि

यस सर्वेक्षण कृपाद्वारा २०५९ कार्तिकमा १० वटा प्रमुख शहरी क्षेत्रका १३१४ जना पुरुष र १२९९ जना महिलाहरु गरी जम्मा २६१३ जना १८-६० वर्षका व्यक्तिहरुबीच गरिएको थियो ।

यो सर्वेक्षण काठमाडौं, भक्तपुर, पोखरा, विराटनगर, धरान, जनकपुर, बीरगंज, भैरहवा, नेपालगंज र धनगढीमा गरिएको थियो । यी शहरहरु पचास हजार भन्दा बढी जनसंख्या भएका शहरहरुमध्येबाट छनौट गरिएको थियो । यस सर्वेक्षणमा पूर्व परीक्षण गरि नेपालीमा तयार गरिएको प्रश्नावली प्रयोग गरि १८ देखि ६० वर्षका पुरुष र महिलाहरुसँग व्यक्तिगत अन्तरवार्ता लिइएको थियो । उत्तरदाताहरुको संख्या जनसंख्याको अनुपातमा निर्धारित गरिएको थियो । छानिएका वडाहरुमा भोटर लिष्टबाट प्रारम्भिक महिला र पुरुष उत्तरदाता (principal respondents) को छनौट गरि सोही क्षेत्र (Cluster) बाट पूर्व निर्धारित संख्या अनुसार उत्तरदाताहरु लिइएको थियो ।